Koronavirüs günlerinde göçmenlerle dayanışmak her zamankinden daha acil

hepimiz göçmeniz

ırkçılığa hayır!

www.gocmeniz.org

Koronavirüs günlerinde göçmenlerle dayanışmak her zamankinden daha acil!

Dünyada bugün milyonlarca insan savaş veya açlık gibi sebeplerle yaşadığı yeri terk ederek başka bir coğrafyada yeni bir hayat kurmaya çalışıyor. Özellikle son yıllarda savaşlar nedeniyle yoğun bir şekilde zorunlu göç hareketleri yaşanıyor.

Birleşmiş Milletlere bağlı Ekonomik ve Sosyal İşler Organizasyonu (DESA)'nın yayınladığı son rapora göre, dünyadaki mülteci ve göçmen sayısı 2010 yılında 221 milyon iken, 2019 yılında 272 milyon kişiye ulaştı. 2000 yılında dünya nüfusunun yüzde 2,8'i mülteci ve göçmen iken, 2019 yılında bu oran yüzde 3,5'e yükseldi.

Türkiye'de göçmen sayısı arttı

Türkiye'de Suriyeliler, Afganlar, Pakistanlılar, Iraklılar vb. tüm göçmenlerin sayısı 2019 yılın sonu itibarıyla 5 milyon 678 bin kişi oldu. 1990 yılında bu sayı 1 milyon 163 bindi. Suriye'deki savaştan

dolayı gelenlerin sayısı bugün itibarıyla 3 milyon 587 bin, bu kişiler "geçici koruma" belgesine sahip, diğer ülkelerden gelenlerin küçük bir kısmı "uluslararası koruma" belgesine sahip, büyük çoğunluğunun herhangi bir belgesi yok. Belge sahibi olmayanlar

"düzensiz göçmen" olarak sınıflandırılıyor ve yakalanmaları halinde kendi ülkelerine geri gönderiliyor.

Türkiye'de aslında uluslararası belgelere göre mülteci olarak tanımlanması gereken milyonlarca göçmen var. Ancak Türkiye devleti mültecilik hakkını Doğu'dan gelen göçmenlere tanımıyor.

Türkiye göçmenlere mültecilik hakkı vermiyor

Göç İdaresine göre, Suriyelilerin statüsü, uluslararası literatürde "geçici koruma" olarak tanınıyor. Geçici koruma, "ülkesinden zorla ayrılan, geri dönemeyen, ancak koruma talebi değerlendirmeye alınamayan yabancılara sağlanan koruma" olarak tanımlanıyor.

Aslında Suriyelilerin ve ülkelerindeki savaş ortamından kaçarak Türkiye'ye gelen diğer göçmenlerin uluslararası hukuk kurallarına göre mülteci olarak kabul edilmesi gerekiyor. Çünkü can güvenliği nedeniyle bulunduğu bölgeyi, ülkeyi terk edenlere mülteci statüsü verilmesi, Türkiye'nin de imzaladığı mültecilerle ilgili Cenevre Sözleşmesinin gereği. Ancak Türkiye 1968 yılında bu belgeye koyduğu bir çekince ile Asya, Afrika ve Ortadoğu'dan gelen insanlara mültecilik hakkı vermiyor.

Mülteci olamayan göçmenler Türkiye'de yasal olarak ev tutamazlar, çalışamazlar, hatta barınamazlar. Kayıtsız göçmenler ise yakalandıklarında ülkelerine geri gönderilirler.

2014 yılında çıkarılan Geçici Koruma Yönetmeliği ile fiilen mültecilere tanınan bazı haklar Suriyelilere de tanındı. Ama bu yönetmelik her an iptal edilebilir ve tüm Suriyeliler her türlü haktan mahrum kalabilirler. Suriyeliler dâhil bütün göçmenlerin sürekli Avrupa'ya gitmek isteme nedenlerinin başında, onlara Türkiye'nin mülteci hakkı vermemesi geliyor. Bu statü sayesinde Suriyeli göçmenlerin kimlik kartları ve bazı hakları bulunuyor.

Göçmenler genç bir nüfusa sahip

Türkiye'deki tüm göçmenlerin yüzde 44'ü kadın, yüzde 56'sı

erkek, yaş ortalaması 32,4. Göçmenlerin yaşlara göre dağılımı şöyle:

0-19 yaş arası 1 milyon 726 bin kişi (yüzde 30,4)

19-65 yaş arası 3 milyon 714 bin kişi (yüzde 65,4)

65 yaş üstü 238 bin kişi (yüzde 4,2)

Geçici koruma altındaki kayıtlı Suriyelilerin ise yüzde 54'ü erkek, yüzde 46'sı kadın. 0-18 yaş aralığında 1 milyon 658 bin Suriyeli çocuk var. Suriyeli çocuklarla, Suriyeli kadınların toplam sayısı 2 milyon 515 bin (yüzde 70). 10 yaşın altındaki Suriyeli çocukların sayısı 1 milyon 9 bin kişi (yüzde 28). Genç nüfus olarak tanımlanan 15-24 yaş aralığında

Şubat 2020 tarihi itibarıyla kamplarda kalan Suriyelilerin sayısı 64 bin kişi. Bu sayı 2019'un başında 143 bin, 2018'in başında ise 228 bin kişiydi. Suriyelilerin yüzde 2'si kamplarda yaşıyor.

Şehirlerde yaşayan Suriyeli sayısı 3 milyon 523 bin kişi oldu. Suriyelilerin hangi şehirde yaşayacağına Göç İdaresi karar veriyor. İstanbul başta olmak üzere bazı büyük şehirler Suriyeli alımına kapalı. En çok Suriyeli barındıran şehir 492 bin kişi ile İstanbul. Suriyelilerin yerli nüfusa oranla en yoğun yaşadığı il yüzde 81 ile Kilis.

Türk vatandaşlığı verilen Suriyeli sayısı 110 bin. Bu kişilerin 53 bini yetişkin, 57 bini ise çocuklardan oluşuyor. Türkiye'de doğan Suriyeli bebek sayısı 450 bin civarında.

Suriyeliler ile ilgili yalanlara inanmayın

Suriyelilerin hastanelerde sıra beklemediği ya da devletten maaş aldığı gibi temelsiz iddialar sosyal medyada gündeme gelmeye devam ediyor. Hepimiz Göçmeniz Platformu, Mültecilerle ilgili dernekler ve kuruluşlar, bu iddialara ve dezenformasyona karşı çalışmalar yürütüyor.

Örneğin, Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanan muayene öncelik

sırasını belirleyen genelgeye göre, "Hastanelerde sıra beklemediği" söylenen Suriyeli hastalara Türkiye'de herhangi bir öncelik tanınmıyor. Hastanelerde yasal öncelik acil vakalar, engelli hastalar, hamileler, hizmetteki askeri personel, şehit yakınları, gazi ve gazi yakınları, 65 yaş üstü hastalar ile yedi yaşından küçük çocuklara veriliyor. Suriyeliler için böyle bir öncelik durumu söz konusu değil.

Suriyeliler Türkiye'de hükümetten maaş almıyor. Geçici koruma altındaki belirli şartları sağlayan Suriyelilere, Avrupa Birliği ülkeleri tarafından finanse edilen Avrupa Birliği projeleri ile nakdi yardım yapılıyor.

Suriyeli gençler üniversitelere sınavsız girmiyor. Yabancı öğrenci kontenjanından, YÖK'ün belirlediği kurallar çerçevesinde sınavla giriyorlar.

Göçmenler çalışıyorlar, devletten para almıyorlar

Yapılan bir araştırmaya göre göçmenlerin yüzde 62'si geçimini çalışarak sağlıyor. "Eşim ya da akrabam çalışıyor" diyenler yüzde 38. Yetişkin erkeklerin yüzde 78'i kadınların yüzde 24'ü çalışır

durumda. Bu tablo, küçük bir azınlık dışında bütün Suriyelilerin Türkiye'de işçileştiğini gösteriyor. Yani toplumda propagandası yapılan "Suriyeliler çalışmıyorlar, devletten para alıyorlar" söylemi yanlış.

Araştırmada, Suriyelilerin aylık hane gideri ortalama 1984 lira olarak tespit edilmiş. Suriyelilerin içinde, ayda 1000 lira ve altında gelir ile geçinenlerin oranı yüzde 21,8. Evine ayda 1001-2000 lira arasında para girenlerin oranı yüzde 41.

Son günlerde arka arkaya yaşanan iş cinayetlerinde göçmen işçilerin hayatlarını kaybetmeleri, sermayenin ucuz işgücü olarak sömürdüğü göçmen işçileri gündeme getirdi.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi'nin verilerine göre, 2019 yılında en az 112 göçmen işçi iş cinayetlerinde yaşamını yitirdi. Tespit edilebilen rakamlara göre, 2013'te 22, 2014'te 53, 2015'te 67, 2016'da 96, 2017'de 88 ve 2018'de 108 göçmen işçi yaşamını yitirdi. Göçmen statüsünde çalışan işçilerin çoğunluğunu kısa bir süre öncesine kadar Suriyeliler oluşturuyordu. Son göç dalgasıyla Türkiye'ye gelmiş olan Afganistanlı göçmen işçiler de önemli bir sayıya ulaşmış bulunuyorlar.

Çalışma izni çözüm olamıyor

Geçici veya Uluslararası Koruma sağlanan kişilerle ilgili çalışma yönetmeliği kaçak işçi çalıştırmaya çözüm olmuyor. Çocuk işçiler de dahil olmak üzere 2 milyonun üzerinde göçmenin çalıştığı tahmin ediliyor, bunların büyük bir kısmı kaçak olarak çalıştırılıyor. 2017'de 87 bin, 2018'de 115 bin, 2019'da ise 117 bin göçmen için çalışma izni alındı. Tarım ve hayvancılık sektöründe göçmen çalıştırmak için izin alma zorunluluğu yok.

Çalışma izni için işverenlerin başvurması gerekiyor. Ancak işverenler, yasal çalışmada asgari maliyeti 4 bin TL'yi bulan göçmen işçileri, kaçak olarak 1500 TL'ye çalıştırabiliyorlar. Bu nedenle yasal çalışma için izin başvurusu yapmıyorlar. Halbuki göçmenlere mültecilik hakkı verilse kaçak çalışmanın büyük

ölçüde önüne geçilir. Sendikaların iş yerlerinde göçmenlere yönelik bu ağır sömürü uygulamalarına karşı harekete geçmesi gerekir.

400 bin göçmen çocuk okula gidemiyor

Çocuk göçmenler savaş ve ekonomik krizler karşısında en büyük bedeli ödeyen, en ağır yükü taşıyan kesimler oluyor. Gelecekleri tehlike altında olan çocuklar toplumdan dışlanma, ayrımcılık, ekonomik ve cinsel sömürü ve çocuk evlilikleri de dâhil olmak üzere çok sayıda riske karşı ciddi biçimde savunmasız durumdalar.

Türkiye'de 1,8 milyon civarında göçmen çocuk var. Bunların 1 milyon 200 bini okul çağında (5-17 yaş). 2019/20 eğitim öğretim yılının başında 700 bin çocuk okullara kaydolurken 500 bin çocuk halen okullaşmamış durumda. Yaş ilerledikçe okullaşma oranı düşüyor. İleri yaştaki çocukların çoğu kaçak işçi olarak çalıştırılıyorlar.

Göçmenlere sağlık hizmeti paralı hale getiriliyor

Türkiye'de bulunan göçmenlerin yüzde 80'i Geçici ve uluslararası koruma statüsüne sahip kişiler. Bu kişiler yakın zamana kadar ödeme gücü bulunmayanlar statüsü ile Genel Sağlık Sigortası kapsamında sayılıyorlardı. Temel ve acil sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanıyorlardı, tedavi ve ilaçlar için hasta katılım payı ödemiyorlardı. Ancak Aralık 2019'da çıkarılan bir kanun ile bu kişilerin temel sağlık hizmetlerinden yararlanabilmesi için ilaç ve muayene katkı payı ödemesi hükme bağlandı. Temmuz 2019'da yayınlanan genelge ile göçmenler sadece kayıtlı oldukları şehirlerde sağlık hizmeti alabiliyorlar. Çalışma veya aile birleşmeleri yüzünden kayıtlı olduğu şehrin dışında yaşayanlar en temel sağlık hizmetlerine bile ulaşamıyorlar.

İkinci ve üçüncü basamak sağlık hizmetlerinden yararlanma bedelleri ise uluslararası kurumlardan gelen kaynaklarla, AFAD tarafından ödenmeye devam ediyor. Kayıtsız göçmenlerin parasız

sağlık hizmetlerine ulaşma imkanı bulunmuyor.

Göçmenlere yönelik ırkçı ayrımcı saldırılar devam ediyor

Türkiye'deki Suriyeli göçmenlere yönelik ırkçı söylemler sürekli gündemde. Irkçı, ayrımcı söylemler, Suriyeli göçmenleri de aşarak bütün göçmenleri hedef alan bir biçime bürünmüş durumda. İstanbul'da yaşayan bir Filistinli göçmen, bu durumu "Bu, Gazze'de bile görmediğim türden bir ırkçılık" ifadeleriyle açıklıyor.

Verilmeyen çalışma izinleri, kayıt dışı işçilik pazarını günden güne büyütüyor. Ekonomik kriz yükseldikçe, ortaya çıkan işsizlikten dolayı göçmenler suçlanıyor. Yükselen ırkçı söylemler, yer yer ortaya çıkan söylentilerin Suriyelilere yönelik çeşitli şiddet eylemleriyle sonuçlanmasına neden oluyor. Suriyelilerin karıştıkları suçlar ve suç oranları Türkiye ortalamasının çok altında olmasına rağmen göçmenlere yönelik söylentiler kısa süre içerisinde ırkçı saldırılara yol açabiliyor.

Türkiye-Yunanistan sınırında neler oluyor

29 Şubat'ta, Türkiye tarafından sınırların göçmenlerin geçişine açıldığı ilan edildi. Bunun üzerine binlerce göçmen, bulabildikleri

ulaşım araçları ile hızlıca Edirne merkez ve İpsala ilçesindeki sınır bölgesine geldiler. Bir kısmı sınır kapısındaki dikenli telleri aşarak, bir kısmı Meriç nehri üzerinden botlarla Yunanistan tarafına geçtiler. Ancak Yunanistan güvenlik güçleri ve sivil faşist çeteler göçmenlere karşı insanlık dışı uygulamalarda bulundular. Üzerlerine gerçek mermilerle ateş açtılar, geçişler sırasında en az 3 göçmen öldürüldü, onlarcası yaralandı. Olaylar üzerine binlerce göçmen geri döndü. Fakat önemli bir kısmı sınıra ulaşım sağlamak adına varını yoğunu satmış halde, Pazarkule sınır kapısında, sınırın açılmasını beklemeye devam etti.

Virüs salgınının başlamasıyla birlikte Pazarkule sınır kapısında çadırlarda bekleyen göçmenler, 18 Mart'tan itibaren kayıtlı oldukları illere otobüslerle geri gönderilmeye başlandı. Kayıtsız göçmenler İstanbul Esenler otogarına bırakıldılar ve çaresiz bir bekleyişin içine terk edildiler. Çünkü İstanbul kayıtlara kapalı, kayıt olmak için İstanbul dışında bir ile gitmeleri gerekiyor, bu illerde virüs nedeniyle Göç İdaresi bürolarının kapalı olma ihtimali var. Zaten gidecek paraları da yok. Şimdilik İstanbul Belediyesinin otogar içinde hazırladığı bir salonda barınmaya çalışıyorlar, elbette virüsten korunma tedbirlerinin hiç birisine uyma koşulları yok.

Koronavirüs, göçmenlerle dayanışmak için yeni bir sebeptir

Virüsün Türkiye'ye de ulaşmasıyla hastalıklara karşı en savunmasız grup olan göçmenlerin sağlık ihtiyaçlarının karşılanması daha da hayati bir önem kazandı. Sağlık ve hijyen koşullarına erişim sorunları yaşayan göçmenler, hastalığa yakalanma açısından önemli riskler taşıyorlar. Göçmenlerin durumu, hükümetin koronavirüsle mücadele planının bir parçası olması gerekiyor.

Kamplardaki mevcut koşullar virüs salgını için "ideal bir yayılma alanı" olarak nitelendiriliyor. Göçmen kamplarının virüsün yayılma riski karşısında boşaltılması gerekebilir.

Göçmenlere yönelik, kendi dillerinde, virüsle mücadelede uyulması gereken kurallarla ilgili dokümanlar hazırlanmalıdır. Virüs bahanesi ile göçmen düşmanlığının yayılmasına izin verilmemelidir. Salgın döneminde göçmenlerle dayanışmak en önemli görevlerimizden birisidir.

Temel çözüm, göçmenlere mültecilik hakkının tanınmasıdır

Kamu kurumları, belediyeler, STK'lar göçmenlerle ilgili kısa süreli yardım veya farkındalık projeleri yerine, kalıcı ve uzun vadeli entegrasyon projeleri yapmalıdır.

Kültürel kaynaşma ve birlikte yaşama konusunda özellikle yerel yönetimler daha etkili olmalıdır.

Sığınmanın, göçmenliğin bir hak olduğu insanlara kavratılmalıdır. Göçmenler bu topraklarda misafir değildir.

Göçmenlere mültecilik hakkı tanınması, sorunun çözümünde kilit öneme sahiptir. Mültecilik hakkı alan göçmenlerin yasal iş bulma, sağlık ve eğitim hakkına erişme, ev tutma, yaşamını kalıcı olarak düzenleme imkanı olacaktır.

Hepimiz Göçmeniz, Irkçılığa Hayır Platformu

Hepimiz Göçmeniz, Irkçılığa Hayır Platformu Ekim 2018'de kuruldu. Ana politikası, göçmenlerin taleplerini siyasal düzlemde dile getirmek, göçmenlerin yaşamını kolaylaştıracak düzenlemeler yapılması için kamu kurumları üzerinde baskı oluşturmak, göçmenlere yönelik ırkçı, ayrımcı söz ve davranışlarla, yanlış algılarla mücadele etmek şeklinde özetlenebilir.

Irkçılığa Hayır Hepimiz Göçmeniz Platformu, göçmenlerle dayanışmak için 2019 yılı boyunca çeşitli etkinlikler düzenledi. Bu etkinliklerin arasında basın açıklamaları, imza kampanyaları, sosyal medya kampanyaları, göçmenlerle dayanışma geceleri, film gösterimleri, paneller, forumlar var. Göçmenlere yönelik yanlış algıların düzeltilmesi için "yalanlara karşı gerçekler" başlıklı 11 bölümlük kısa film seti oluşturdu, bu filmler sosyal medyada paylaşıldı. "Göçmenlere Yönelik Nefreti Durduralım!" ve "Haydi Göçmenlerle Dayanışmaya!" başlığı altında iki defa imza kampanyası düzenledi. Kampanyalarda 1000'den fazla imza topladı.

Yerel seçimler döneminde "Bu işyerinde hiç kimseye ayrımcılık yapılmaz" sloganı ile yaptığı afişin pek çok işyerine asılmasını sağladı. "Hepimiz Göçmeniz, Irkçılığa Hayır" başlıklı broşür

bastırdı, broşürü sokaklarda, eylem ve etkinliklerde dağıttı.

Tüm dünyada göçmen düşmanlığının yükselişte olduğu bir dönemde yaşıyoruz. Ana akım siyasette göçmen düşmanlığına karşı ses çıkarmak bir yana, bizzat düşmanlığı üreten söylemler veya büyümesine göz yuman bir sessizlik hakim.

Irkçılık sinsi olabilir, fakat dayanışma bulaşıcıdır. Hep birlikte insanca, kardeşçe, özgürce yaşayabilmek için, ırkçıların gözünün içine bakıp: "bu dünya hepimizin, hepimiz göçmeniz" şeklindeki sesi büyütmek için "Hepimiz Göçmeniz, Irkçılığa Hayır" diyelim.

www.gocmeniz.org
twitter.com/HepimizGocmeniz
facebook.com/gocmeniz
instagram.com/hepimizgocmeniz